

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av 32 § sjömanslagen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Avsikten med denna proposition är att för sjöfarnas vidkommande i Finland uppfylla minimikraven i ett direktiv av Europeiska gemenskapernas råd om skydd för gravida arbetstagare. I propositionen föreslås att sjömanslagen ändras så, att gravida arbetstagare skall ha rätt att på arbetstid och utan förlust

av lön delta i medicinska undersökningar som föregår förlossningen, om undersökningarna måste ske på arbetstid och det inte är möjligt att delta i undersökningarna på fritiden.

Avsikten är att lagen skall träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Europeiska gemenskapernas råds direktiv 92/85/EEG om åtgärder för att förbättra säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare som är gravida, nyligen har fött barn eller ammar (tionde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG, nedan *graviditetskyddsdirektivet*) ingår i ett beslut av den 21 mars 1994 av den gemensamma kommitté som avses i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Genom beslutet har rättsakter om hälsa och säkerhet i arbetet, vilka antagits inom gemenskapen efter den 1 augusti 1991, fogats till avtalet (bilaga XVIII). Syftet med graviditetskyddsdirektivet är att förbättra säkerheten i arbetet och den arbetsrättsliga ställningen för gravida arbetstagare, arbetstagare som nyligen har fött barn och arbetstagare som ammar. Direktivets innehåll och verkningar på lagstiftningen i Finland har utretts i anslutning till regeringens proposition med förslag om godkännande av vissa bestämmelser i Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 7/94 om ändring av protokoll 47 och vissa bilagor till EES-avtalet (RP 56/94 rd).

Enligt artikel 9 i direktivet är gravida arbets-

tagare enligt nationell lagstiftning eller praxis berättigade till ledighet utan förlust av lön för att genomgå mödravårdsundersökningar, om dessa undersökningar måste ske på arbetstid.

I 32 § 5 mom. (1440/92) sjömanslagen stadgas att om en arbetstagare på grund av en sjukdom som har samband med havandeskap eller barnsbörd är förhindrad att utföra sitt arbete under annan tid än tiden för moderskaps- eller föräldraledigheten, har hon rätt till lön för sjukdomstid enligt stadgandena i 25 §. Om arbetsoförmåga som beror på sjukdom i samband med havandeskap eller barnsbörd, och moderskapsledighet fortgår i en följd, är arbetstagaren dock inte berättigad till lön för längre tid än den som stadgas i 25 § 1 mom. beträffande lön för sjukdomstid.

Regeringen avlät den 27 maj 1994 till riksdagen en proposition med förslag till lag om ändring av 34 § lagen om arbetsavtal (RP 108/94 rd). Det föreslås att 32 § 5 mom. sjömanslagen ändras på motsvarande sätt, eftersom graviditetskyddsdirektivet gäller också sjöfartsbranschen.

I motiveringen till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om arbetsavtal framhålls att utgångspunkten för

propositionen är den att undersökningar under graviditeten alltid i mån av möjlighet bör ske utanför arbetstid. Avsikten är således att det skall höra till undantagen att arbetstagare deltar i undersökningar på arbetstid utan förlust av lön.

Samma utgångspunkt gäller också i fråga om den nu aktuella propositionen med förslag till lag om ändring av 32 § 5 mom. sjömanslagen. Av sjöarbetstidslagstiftningen följer att arbetstagare nästan utan undantag med lätthet kan genomgå undersökningar i anslutning till graviditeten utanför den tid som är egentlig arbetstid. Med stöd av sjöarbetstidslagens (296/76) stadganden om vederlag i form av fritid och om avlösningssystem och de stadganden i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart (248/82) som gäller avlösningssystem och arbetstidsschema samt kollektivavtalsbestämmelserna vistas arbetstagarna tillräckligt långa, regelbundna återkommande perioder på land eller i hamn för att hinna genomgå undersökningar i anslutning till graviditeten och utan att arbetsgivaren har något nämnvärt behov av vikariatarrangemang.

På grund av de speciella förhållandena inom sjöfarten har särskild uppmärksamhet fästs vid arbetstagarnas hälsovård. I 5 § folkhälsoförordningen (802/92) stadgas om sjömanshälsovårdscentraler. Om den sjömanshälsovårdscentral som i landskapet Åland tillhandahåller sådan sjömanshälsovårdsservice som avses i nämnda förordning stadgas särskilt. Vid behov kan man i myndighetsanvisningarna gällande mödravården inom ramen för detta system också beakta de speciella behov som sjöfartsbranschens arbetstagare har och garantera att arbetstagarna på ett flexibelt sätt kan genomgå undersökningar också i praktiken.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen har inte några betydande allmänna eller privatekonomiska verkningar. Detta beror på att de undersökningar under graviditeten som avses i propositionen i huvudsak kan ske utanför arbetstid. Vid undersökningar som måste genomgå på arbetstid kan det för arbetsgivaren uppstå behov av kortvariga vikariatarrangemang.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i samarbete med sjöfartens centrala arbetsmarknadsorganisationer.

4. Ikraftträdande

Den föreslagna lagen ansluter sig till EES-avtalet och den föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har blivit antagen och stadfäst.

Graviditetskyddsdirektivet förutsätter att de lagar samt stadganden och bestämmelser på lägre nivå som gäller genomförandet av direktivet skall träda i kraft senast två år efter att det antagits, eller att medlemsländerna inom samma tidsperiod garanterar att arbetsmarknadsparterna tillämpar de bestämmelser som man kommit överens om på avtalsväg. Direktivet godkändes i oktober 1992.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

L a g

om ändring av 32 § sjömanslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 32 § 5 mom. sjömanslagen av den 7 juni 1978 (423/78), sådant det lyder i lag av den 18 december 1992 (1440/92), som följer:

32 §

*Särskild moderskapsledighet,
moderskaps-, faderskaps- och
föräldraledighet samt vårdledighet*

— — — — —
Om en arbetstagare på grund av en sjukdom som har samband med havandeskap eller barnsbörd är förhindrad att utföra sitt arbete under annan tid än tiden för moderskaps- eller föräldraledigheten, har hon rätt till lön för sjukdomstid enligt stadgandena i 25 §. Om arbetsoförmåga som beror på sjukdom i samband med havandeskap eller barnsbörd, och

moderskapsledighet fortgår i en följd, är arbetstagaren dock inte berättigad till lön för längre tid än den som stadgas i 25 § 1 mom. beträffande lön för sjukdomstid. En arbetstagare som är havande har dessutom rätt att på arbetstid och utan förlust av lön delta i medicinska undersökningar som föregår barnsbörden, om undersökningarna måste ske på arbetstid och det inte är möjligt att delta i undersökningarna på fritiden.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Helsingfors den 16 september 1994

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Mauri Pekkarinen*

L a g

om ändring av 32 § sjömanslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 32 § 5 mom. sjömanslagen av den 7 juni 1978 (423/78), sådant det lyder i lag av den 18 december 1992 (1440/92), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

32 §

*Särskild moderskapsledighet,
moderskaps-, faderskaps- och
föräldraledighet samt vårdledighet*

Om arbetstagare på grund av en sjukdom som har samband med havandeskap eller barnsbörd är förhindrad att utföra sitt arbete under annan tid än tiden för moderskaps- eller föräldraledigheten, har hon rätt till lön för sjukdomstid enligt stadgandena i 25 §. Om arbetsoförmåga som beror på sjukdom i samband med havandeskap eller barnsbörd, och moderskapsledighet fortgår i en följd, är arbetstagaren dock inte berättigad till lön för längre tid än den som stadgas i 25 § 1 mom. beträffande lön för sjukdomstid.

Om en arbetstagare på grund av en sjukdom som har samband med havandeskap eller barnsbörd är förhindrad att utföra sitt arbete under annan tid än tiden för moderskaps- eller föräldraledigheten, har hon rätt till lön för sjukdomstid enligt stadgandena i 25 §. Om arbetsoförmåga som beror på sjukdom i samband med havandeskap eller barnsbörd, och moderskapsledighet fortgår i en följd, är arbetstagaren dock inte berättigad till lön för längre tid än den som stadgas i 25 § 1 mom. beträffande lön för sjukdomstid. *En arbetstagare som är havande har dessutom rätt att på arbetstid och utan förlust av lön delta i medicinska undersökningar som föregår barnsbörden om undersökningarna måste ske på arbetstid och det inte har varit möjligt att delta i undersökningarna på fritiden.*

*Denna lag träder i kraft den
199 .*